

DABBETÜLARZ (2)**(....dünden devam)**

Sebe' Suresi 14'ncü âyetten, Hz. Süleyman'ın, değneğine dayanmış dururken öldüğü, ağaç kurdunun değneği çürütmesi sonucunda Süleyman'ın yere düşmesiyle öldüğünün anlaşıldığı, fakat öldüğü halde değneğe dayalı vaziyette ayakta durduğu sürece kendisini sağ sanan cinlerin, ona hizmete devam ettikleri anlaşıyor. Âyetin devamında da cinlerin gaybı bilmedikleri, zira gaybı bilselerdi Süleyman'ın öldüğünü fark edip, uzun süre onur kırıcı ağır işler altında çalışmayacakları belirtiliyor. Râzî şöyle diyor:

"Süleyman (selâm ona) bazen tam bir gündüz gece ayakta Allah'a ibadet ederdi. Hatta bazen ibadetini daha da uzatırdı. Bir asası vardı, ona dayanarak Rabbinin huzurunda dururdu. İşte böyle bir ibadeti sırasında değneğe dayanmış iken vefat ettirildi. Askerleri kendisini ibadette sanıyorlardı. Böylece günler, aylar geçti. Sonra Allah, işin ortaya çıkmasını isteyince kurt, Süleyman'ın değneğini kemirerek çürüttü ve Süleyman yere düştü. Süleyman'ın öldüğünü daha önce fark etmeyen ve kendilerinin gaybı bildiklerini sanan cinler, bu durum karşısında gaybı bilmediklerini anladılar. Çünkü gaybı bilselerdi Süleyman öldüğü halde uzun süre ağır işlerde çalışmaya devam etmezlerdi. Gerçi cinler, insanların bilmedikleri bazı şeyleri bilirler ama bu gayb değildir. Sadece onların bilgi alanı, insanlarınkinden geniştir. Fakat onların bilgisi de sınırlıdır. Ve onlar da sadece eşyanın dış yüzünü bilirler. Onların bilgisi, insanlarınkinden daha gizli, daha derin olmakla beraber onlar da gaybı bilmezler. Gaybı bilmek Allah'a özgüdür" (Mefâtîhu'l-ğayb: 25/250).

Tefsîrlerde Süleyman'ın değneğine dayalı iken ölmesi hakkında bazı sahâbi ve tâbiîlere atfedilen ayrıntılı rivayetler yer alır. Bunlar, olayın, Kur'ân'ın indiği çevrede bilindiğini gösterir. Kur'ân, insanların bildikleri olayı kendilerine hatırlatıp Allah'ın, kendisine itâat eden kullarına nasıl lütuflarda bulunduğunu anlatmak suretiyle insanları Allah'a itâate yöneltmektedir. Kur'ân'ın anlattığı kıssalar, ders ve ibret vermek amacına yöneliktir.

Ömer Rıza Doğrul'a göre Süleyman'ın dayandığı değnek, onun saltanatıdır. Değneğini kemiren kurt da, oğlunun beceriksizliği ve za'fıdır. Cinler de Süleyman'ın, buyruğu altına aldığı isyancı kabilelerdi. Süleyman'ın ölümünden sonra onun saltanatına musallat olan oğlu Rehoboam, sefahate ve zevke daldığından, onun saltanatını kemirdi, çürüttü. Sonunda İsrâîloğullarına

hizmet eden, boyun eğen kabileler, artık onlara boyun eğmediler. Rehoboam'ın elinde sadece bir kabile kaldı. Onbir kabile onun elinden çıktı, mülkü dağıldı (Tanrı Buyruğu: 2/676, Not: 9; Tevrat, Krallar: 1. s. 337-353).

Bu, bizce makul bir yorumdur. Aksi takdirde güçlü bir kral olan Süleyman'ın değneğine dayanarak ölmesi ve ölü bir insanın uzun süre (aylarca, belki yıllarca) öyle değneğe dayalı vaziyette kalması izah edilemez. Bir kere ruhun terk ettiği ceset birkaç saat sonra kokmaya başlar. Ayrıca Kralın muhafızları, hizmetçileri onu yoklayıp kendisine yiyecek ve içecek getirmezler miydi, hiç halini soran olmaz mıydı ki öyle ölsün de cesedi değneğe dayalı vaziyette kalsın? Mutlaka âyetin, Ö. Doğrul'un izahına benzer bir yorumu olmalıdır. Gerçeği Allah bilir.
